

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

**Zajednički projekat Evropske unije i Saveta Evrope
„Jačanje kapaciteta policije i pravosuđa u borbi protiv korupcije u Srbiji“ (PACS)
www.coe.int/pacs**

Tehnički dokument

STRUČNO MIŠLJENJE O SRPSKOM KODEKSU POLICIJSKE ETIKE

*Pripremio Robert Šumi, ekspert pri Savetu Evrope,
recenzirao/uredio Lado Laličić, Sekretarijat Saveta Evrope*

Januar 2015.

ECCU-PACS SERBIA-serb-TP15-2015

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. TEORIJSKA OSNOVA	3
Tri tipa etičkih kodeksa	4
3. EVROPSKA PERSPEKTIVA U OBLASTI POLICIJE.....	5
Evropski kodeks policijske etike	6
Primeri dobre prakse u Evropi.....	6
4. SRPSKI KODEKS POLICIJSKE ETIKE.....	8
5. PREPORUKE	8
6. REFERENCE	10
7. PRILOG.....	11

Za sve dodatne informacije, kontaktirati:
Jedinica za privredni kriminal i saradnju
Odeljenje za borbu protiv kriminala
Generalni direktorat I, Savet Evrope
Tel: +381 11 71 555 12;
E-po[ta: lado.lalicic@coe.int; www.coe.int/pacs

Ovaj dokument je nastao kao rezultat
finansijske podrške Evropske unije i
Saveta Evrope. Stavovi izneti u ovom
dokumentu ni na koji način ne
odražavaju zvanične stavove Evropske
unije ili Saveta Evrope.

1. Uvod

PACS Analiza rizika od korupcije u okviru sprovođenja zakona (ECCU-PACS SERBIA-eng-TP10-2014), završena u aprilu 2014. godine, daje niz preporuka u pogledu reformi koje bi Ministarstvo unutrašnjih poslova Srbije trebalo da preduzme. Jedna od tih preporuka razmatra Etički kodeks srpske policije. Sugerise se da srpska policija u svom Etičkom kodeksu treba da „*razmotri promenu pristupa od regulatornog ka 'inspirativnom' (regulative se mogu formulisati u obliku policijskih pravila). Takođe se preporučuje da policija stavi akcenat na etičko ponašanje, da u kontekstu profesionalnog ponašanja (Član 39) napiše kodeks u prvom licu množine (policijskim službenicima je lakše da se identifikuju sa takvim sadržajem) i obuhvate kodeksom odeljak o integritetu, vođstvu primerom i međusobnim odnosima koji nisu prisutni u postojećem Kodeksu policijske etike*”.

U kontekstu ove konkretne preporuke, 18. decembra 2014. godine održan je sastanak između rukovodstva srpske policije i predstavnika Saveta Evrope/PACS projekta i konsultanta. Cilj sastanka je bio da se razmotre dalji koraci u izmeni Etičkog kodeksa. Ishod sastanka je stručno mišljenje čiji se sadržaj sastoji od teorijske osnove o policijskoj etici, evropske perspektive u oblasti policije, sa primerima dobre prakse, kratak opis srpskog Kodeksa policijske etike i preporuke o tome kako srpski Kodeks policijske etike treba dopuniti, tako da u potpunosti bude u skladu sa međunarodnim standardima i dobrom praksom.

2. Teorijska osnova

Ne postoji opšta definicija etičkog kodeksa, ali se mogu izdvojiti tri zajednička faktora ovih kodeksa (Pater and Gils 2003):

1. Etički kodeks je formalan i pisani dokument.
2. Sadržaj takvog dokumenta je zasnovan na moralno orijentisanoj politici koja se može prikazati u obliku moralnih standarda, osnovnih vrednosti, principa, ili opštih stavova o etičkoj orijentaciji organizacije.
3. Takva politika je formalizovana radi regulisanja ponašanja zaposlenih ili organizacije u celini.

Etički kodeks treba da se zasniva na četiri osnovne vrednosti koje ističu etičko ponašanje pojedinca. To su **integritet**, **poštenje**, **kompetentnost** i **korisnost** (Coughlan, 2001).

Osnovna svrha etičkog kodeksa je da utiče na etičko ponašanje zaposlenih, uz formalizaciju očekivanog ponašanja, što, zauzvrat, utiče na etičku klimu u organizaciji (Pater and Gils, 2003). S jedne strane, kodeks treba da utiče na percepciju zaposlenih i razumevanje važnosti etičkog ponašanja i etičke klime, dok, s druge strane, etički kodeksi imaju ograničenu moć zbog njihove nesposobnosti da definišu odgovarajuće ponašanje u svim mogućim situacijama (ibid).

Tri tipa etičkih kodeksa

Neki poznati stručnjaci u ovoj oblasti (P. Shachaf; Farrell & Cobbin; Froehlich; Frankel) razlikuju tri vrste etičkih kodeksa, i to *inspirativne*, *regulatorne* i *obrazovne*:

a) Inspirativni etički kodeks

Svrha inspirativnih etičkih kodeksa je da podstiču zaposlene na etiku. Sastoje se od vrednosti na osnovu kojih zaposleni treba da deluju prilikom donošenja etičkih odluka. Ove vrednosti predstavljaju ideal koji se smatra etički prihvatljivim u organizaciji. Autori takvih kodeksa pretpostavljaju da su zaposleni prirodno skloni da primenjuju etičke standarde koji obuhvataju samo izjave o vrednosti i obezbeđuju okruženje u kome pojedinci mogu slobodno da donose etičke odluke, bez ukazivanja zaposlenima na to kako treba da se ponašaju.

b) Regulatorni etički kodeks

Regulatorni ili propisani etički kodeksi pružaju detaljnu listu pravila o etičkom ponašanju. Oni opisuju neophodno ponašanje pod određenim okolnostima i primenjuju specifične filozofije morala (utilitarne, individualističke, moralna prava itd.) radi određivanja željenih vrednosti. Pravila u ovoj vrsti etičkih kodeksa su rešenja za etičke dileme. Prema ovim kodeksima, zaposleni ne donose sopstvene etičke odluke, već moraju slediti prethodno utvrđena pravila.

c) Obrazovni etički kodeks

Treći tip kodeksa je obrazovni etički kodeks koji može uključivati i inspirativne i regulatorne elemente, uz pružanje objašnjenja i praktičnih primera. Na ovaj način oni pokušavaju da potkrepe osnovne smernice komentارima i tumačenjima.

Ako stavimo definicije na stranu, važno je shvatiti da samo postojanje pravila etike nije dovoljno, već se mora biti etičan i živeti po pravilima etičkog kodeksa (Brauer 2007). Takođe je nedovoljno samo imati pravila. Potrebno je razumeti zašto postoje ta pravila, a nije dovoljno samo ih poštovati, već ih zaposleni/funkcioneri moraju internalizovati i živeti po njima (ibid).

Takođe je važno prepoznati da se etika ne odnosi samo na to šta treba da uradimo, već i na način i razlog za naše postupke. Odgovor na ovo pitanje i priznavanje korisnosti odgovora su preduslovi za korektan odnos prema etici i za prihvatanje svih vrsta etičkih diskusija, treninga, edukacija, etičkih kodeksa itd.

3. Evropska perspektiva u oblasti policije

Zajednički kurikulum o etici i integritetu u policiji, koji je osmislila Evropska policijska akademija (CEPOL), navodi da pravni instrumenti, kao i domaći i međunarodni etički kodeksi, određuju norme u pogledu policijskih akcija i da one moraju biti uključene u svakodnevnu policijsku praksu. Kurikulum ističe važnost pravilnog vođstva kao potencijalno moćnog sredstva za poboljšanje policijske etike. To znači da su praktični primeri pravilne primene kodeksa podjednako važni kao i kvalitet samog kodeksa. Ako se rukovodioci ponašaju nekorektno, a ne u skladu sa formalnim i neformalnim etičkim pravilima, onda će ostali zaposleni verovatno slediti njihov loš primer i tumačiti ga kao prihvatljivo ponašanje u grupi.

CEPOL takođe stavlja akcenat na obuku u oblasti etike koja mora premostiti jaz između osnovnih evropskih vrednosti i smernica (navedenih u Evropskom kodeksu policijske etike, Evropskoj konvenciji protiv korupcije, nacionalnim ustavima, zakonima itd.) i samostalnog etičkog donošenja odluka u svakodnevnoj policijskoj praksi sa ciljem poboljšanja efikasnosti rada policije (ibid).

Uputstvo za očuvanje policijskog integriteta (koje je osmislio Centar za demokratsku kontrolu oružanih snaga – DCAF, 2012) naglašava da se usvajanje novih etičkih kodeksa ili ponašanja može posmatrati kao pozitivniji i progresivniji pristup u odnosu na represiju nedoličnog ponašanja. Etički kodeks treba da sadrži norme i poželjno ponašanje koje odražava vrednosti i principe kulture i subkultura policijske organizacije.

Priručnik za samoprocenu policijske službe radi sprečavanja korupcije i poboljšanja integriteta (Evropski savet, 2014) definiše da svako pojedinačno telo za sprovođenje zakona treba da ima povelju ili etički kodeks (kodeks ponašanja) kojima se njeni članovi mogu rukovoditi tokom procesa donošenja odluka. Priručnik naglašava značaj obuke kao ključnog faktora za obezbeđivanje visokog kvaliteta rada policijskih službenika i koju moraju voditi treneri sa odgovarajućim kvalifikacijama. Rezultati obuke treba da se ogledaju u jačanju vrednosti od suštinskog značaja za policiju ili službe zadužene za sprovođenje zakona, kao što su integritet, osećaj za javno dobro i nepotkupljivost. Ove moralne vrednosti moraju da budu obuhvaćene ključnim dokumentima – uključujući etički kodeks. Priručnik takođe navodi da najiskusniji policijski službenici (ne samo rukovodioci) moraju da budu svesni svoje uloge u smislu pružanja dobrog primera drugima, naročito onda kada je u pitanju integritet. Takvo okruženje ima veoma jak uticaj na mlade policijske službenike (početnike).

Priručnik o policijskoj etici (OEBS, 2014) definiše opšte profesionalne i lične vrednosti koje postoje u gotovo svim etičkim kodeksima organizacija čiji se rad fokusira na interakciju sa ljudima. Ove vrednosti uključuju autonomiju, bezazlenu intervenciju, poboljšanje situacije, integritet, poštenje, posvećenost i pouzdanost, stručnost, poštovanje prava i dostojanstva ličnosti, brigu za dobrobit drugih, profesionalnu i društvenu odgovornost.

Priručnik takođe definiše elemente policijske profesije, i to: a) članovi imaju specifičan korpus znanja koji nije lako stečen, već zahteva posebnu obuku i obrazovanje; b) članove karakteriše posvećenost službi građanima i/ili javnosti; c) članovi su posvećeni promovisanju zajedničkog dobra; d) članovi dele profesionalne principe i etičke kodekse koji zahtevaju od njih viši standard ponašanja nego u nekim drugim profesijama (ibid, 20-21).

Evropski kodeks policijske etike

Evropski kodeks policijske etike (2001) u vidu preporuke, usvojio je Komitet ministara Saveta Evrope, 19. septembra 2001. godine. Ovaj Kodeks predstavlja dokument koji se zasniva na obrazovnoj filozofiji. Kao prvi takve vrste u Evropi, Kodeks definiše zajednički okvir za funkcionisanje i organizaciju poput policije u modernom demokratskom društvu, pa je samim tim od velikog značaja. Takođe predstavlja važne smernice o etici, ne samo za policijske službenike, policijsko rukovodstvo i policijske organizacije, već i za vlade, sindikate i druga tela koja bi mogla imati uticaj na policijsku organizaciju i funkcionisanje u društvu.

Kako je već navedeno i određeno prirodom njegovog sadržaja, Evropski kodeks policijske etike je obrazovni kodeks. On je podeljen u sedam poglavlja koja zajedno sadrže 66 članova, svaki sa svojim komentarima.

To je sveobuhvatan dokument koji detaljno razrađuje nekoliko različitih oblasti, kao što su ciljevi policije, pravni osnov za njeno funkcionisanje u skladu sa načelima vladavine prava, policija i krivično-pravni sistem, organizacione strukture policije (sa odeljcima o kvalifikacijama, regrutovanju i zadržavanju policijskih službenika, obuci i pravima pripadnika policije), smernice za policijsku akciju/intervenciju (sa odeljcima o opštim principima, policijskoj istrazi, hapšenju i lišavanju slobode), odgovornost i kontrola policijskih snaga, istraživanje i međunarodna saradnja.

Primeri dobre prakse u Evropi

Ovaj deo ovog mišljenja ukratko predstavlja dva primera dobre prakse u Evropi – jedan iz Velike Britanije i jedan iz Slovenije, oba u skladu sa filozofijom Evropskog kodeksa policijske etike. Mišljenje takođe, u nekoliko navrata, ukazuje na Hrvatski kodeks policijske etike.

Prvi primer je Kodeks prakse o principima i standardima profesionalnog ponašanja u radu policije Engleske i Velsa (2014) koji predstavlja vodič za svakodnevno etičko ponašanje i donošenje odluka. Ovaj kodeks takođe predstavlja drugačiji teorijski pristup nego što je bio slučaj ranije – prevenciji je dat prioritet u odnosu na represiju, te stoga kodeks predstavlja korak napred. Njegov cilj je pružanje pomoći svakom pripadniku policije u obavljanju dužnosti služenja javnosti u skladu sa najvišim profesionalnim standardima. To je mešavina oba – *inspirativnih* i *obrazovnih* etičkih kodeksa.

Kodeks naglašava da etičko ponašanje potiče iz vrednosti, uverenja, stavova i znanja kojima se rukovode pojedinci u svojim sudovima. On opisuje devet policijskih principa, pisanih u drugom licu množine (Odgovornost, Poštenje, Iskrenost, Integritet, Vođstvo, Objektivnost, Otvorenost, Poštovanje i Nesebičnost), i deset standarda profesionalnog ponašanja, pisanih u prvom licu jednine, sa objašnjenjima uglavnom u drugom licu množine (Iskrenost i Integritet, Autoritet, Poštovanje i Ljubaznost, Jednakost i Različitost, Upotreba sile, Naredbe i Uputstva, Dužnosti i Odgovornosti, Poverljivost, Osposobljenost za rad, Ponašanje i Suprotstavljanje i prijavljivanje nedoličnog ponašanja).

Policijski principi podupiru i jačaju postojeće procedure i propise, obezbeđujući standarde profesionalnog ponašanja za policijske službenike i druge zaposlene u policiji, dok policijski

standardi odražavaju očekivanja koja profesionalna udruženja i javnost imaju od ponašanja policijskih službenika. Razlog za kombinovanje policijskih principa i standarda u jednom kodeksu je bio stvaranje jednog dokumenta koji bi zamenio obilje postojećeg materijala (*Aneks 1*).

Drugi primer je Slovenački kodeks policijske etike (2008) koji pripada kategoriji inspirativnih etičkih kodeksa. On određuje odnose između policijskih službenika i odnose između policijskih službenika i građana, državnih organa, nevladinih organizacija i drugih institucija. Uspostavlja moralne i etičke standarde policije i predstavlja nadogradnju Kodeksa ponašanja javnih službenika u Sloveniji.

Kodeks je veoma kratak i sastoji se od opštih i završnih odredbi i osnovnih principa (Poštovanje jednakosti pred zakonom, Zaštita ugleda, Nepotkupljivost, Javnost u radu, Profesionalizam i Nezavisnost, Čuvanje poslovne tajne, Uzajamni odnosi i Usklađenost sa Kodeksom). Ukupno ima samo četrnaest članova. Osnovna svrha kodeksa je da se podigne svest policijskih službenika o važnosti poštovanja etičkih načela i jačanje etičkog i moralnog ponašanja u praksi.

Autori kodeksa su želeli da ojačaju svest o misiji policije i na specifičan način inspirišu sve policijske službenike. Zato su napisali kodeks u prvom licu množine, bez uključivanja disciplinskih propisa koji su sastavni deo drugih zakona koji regulišu rad policije.

Njegov poseban prilog sadrži spisak vrednosti i vrlina koje izražavaju misiju policije, i to da slovenački policijski službenici služe narodu, štite živote i imovinu ljudi, štite slabe od jakih, staraju se da svi ljudi uživaju ustavna i zakonska prava pod istim uslovima, imaju visok nivo integriteta, odvajaju lična pitanja od profesionalnih, hrabri su i odlučni, čak i u situacijama opasnim po život, svesni su da policijska identifikacija označava odgovornost i poverenje javnosti u policiju, održavaju poverljivost, ne zloupotrebljavaju podatke i informacije i uvek deluju na etički, zakonit i profesionalan način. Ovaj spisak je odštampan na poleđini kodeksa. Takođe se štampa odvojeno i postavlja na zidovima u svim jedinicama unutar policije (*Aneks 2*).

Kao treći primer dobre evropske prakse navodi se Etički kodeks hrvatske policije (2012) koji je, uz neke manje modifikacije, napisan u trećem licu množine i, uz ovaj izuzetak, gotovo je identičan Slovenačkom kodeksu policijske etike (*Aneks 3*).

4. Srpski kodeks policijske etike

Srpski kodeks policijske etike (Službeni glasnik Republike Srbije, br. 92/2006) nalazi svoj zakonski osnov u srpskom Zakonu o policiji (Službeni glasnik Republike Srbije, br 101/2005, 63/2009, i 92/2011), tačnije, u njegovom stavu 5, člana 12, koji navodi da policijske snage imaju svoj etički kodeks koji je usvojila Vlada.

Stav 5, člana 31, ističe da policijski službenici sa policijskim ovlašćenjima moraju da postupaju u skladu sa Evropskim kodeksom policijske etike.

Srpski kodeks policijske etike je potpisao predsednik Vlade Srbije i sadrži 11 poglavlja i 49 članova, pri čemu se član 2 odnosi direktno na Evropski kodeks policijske etike. Napisan je u trećem licu množine i zasniva se na regulatornoj filozofiji.

Osim toga, kodeks reguliše određene organizacione principe i funkcionisanje policije, regrutovanje, kontrolu nad policijom, istraživanja koja bi mogla biti sprovedena u okviru policije, međunarodnu saradnju, a takođe i disciplinske mere.

Zaposleni u srpskoj Policiji bi takođe trebalo da se pridržavaju Etičkog kodeksa za državne službenike (Službeni glasnik Republike Srbije, br 29/2008). Ponašanje koje bi bilo u suprotnosti sa principima ovog kodeksa bilo bi predmet navedenih disciplinskih mera.

OEBS-ov Priručnik o policijskoj etici (2014), kao do sada jedini međunarodni dokument koji daje detaljnu analizu ovog kodeksa, navodi da Srpski kodeks policijske etike omogućava postizanje najviših nacionalnih i međunarodnih standarda u ovoj oblasti, tako omogućavajući policijskim službenicima da obavljaju svoje dužnosti u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima i u skladu sa ciljevima koje ima policija u demokratskom društvu po principima vladavine prava.

5. Preporuke

Ovaj odeljak daje preporuke o tome kako bi se Srpski kodeks policijske etike mogao dopuniti da bi u potpunosti bio u skladu sa međunarodnim standardima i dobrom praksom. Ove preporuke su u skladu sa onima datim u Analizi rizika aktuelne situacije u pogledu mogućnosti i stvarnih razmera korupcije u policiji (ECCU-PACS SERBIA-eng-TP10-2014, iz aprila 2014).

Prvo se preporučuje da srpska Policija razmotri promenu svog pristupa, od regulatornog ka inspirativnom etičkom kodeksu, a regulative se mogu formulisati u obliku policijskih pravila. Ovo se posebno odnosi na policiju čiji su postupci, ovlašćenja, pravila i obaveze obično određeni zakonom. Zato bi bilo mnogo primerenije i efikasnije ako bi se etički kodeks fokusirao isključivo na misiju, vrednosti, etičke principe, integritet i inspiraciju ili motivaciju za rad policije. Disciplinske sankcije za kršenje odredaba kodeksa ionako su regulisane drugim aktima i zbog toga ne moraju da budu uključene u sâm kodeks.

Kao drugo se preporučuje da veći akcenat bude stavljen na etičko ponašanje u kontekstu profesionalnog ponašanja (član 39) i da Kodeks obuhvati odeljak o integritetu (ličnom i organizacionom), vođstvo primerom i međusobne odnose koji nisu prisutni u postojećem kodeksu policijske etike.

Treća preporuka je da se kodeks napiše u prvom licu množine, naprosto zbog toga što je tako mnogo lakše i efikasnije policijskim službenicima da se identifikuju sa njegovim sadržajem.

Argumenti koji podržavaju ove preporuke su:

a) Kodeks policijske etike treba da se fokusira na podizanje svesti policijskih službenika o značaju vrednosti, etičkih principa i moralnog ponašanja u svakodnevnoj policijskoj praksi;

b) najefikasniji etički kodeks je inspirativan po svojoj prirodi;

c) inspirativni etički kodeksi naglašavaju policijsku misiju u društvu, lični i organizacioni integritet, dobre međusobne odnose i organizacionu klimu;

d) s obzirom na činjenicu da se etičko ponašanje zaposlenih ne može efikasno zahtevati, već samo očekivati, najefikasnija dugoročna mera protiv nemoralnog ponašanja jeste visoka moralna odgovornost svakog pojedinca (Šumi, 2008).

Ako se pomenuti predlozi koriste u kontekstu izrade novog etičkog kodeksa, onda će prvi zadatak biti priprema kodeksa sa jezgrovitim sadržajem koji bi istinski imao rezultate u praksi. Sadržaj treba da obuhvati sve važne vrednosti i vrline koje odražavaju evropske perspektive, s jedne strane, i kulturno obeležje srpskog društva, sa druge strane. Potrebno je postići opšti konsenzus unutar policijske organizacije, sa odgovarajućim uključivanjem svih policijskih službenika u raspravu o sadržaju revidiranog etičkog kodeksa. Kada se postigne konsenzus, onda bi sledeća faza bila odgovarajuća vrsta pripreme, realizacije, obuke i adekvatnog praćenja ponašanja zaposlenih u skladu sa etičkim normama. Zaista je veoma važno biti svestan da jednostavno postojanje etičkog kodeksa ne utiče na ponašanje zaposlenih, već da on može biti efikasan samo ako se zaposleni slažu sa njegovim sadržajem i svrhom (Singh et al., 2005). To znači da sama priprema i usvajanje etičkog kodeksa nisu dovoljni. Neizostavan deo je faza sprovođenja ili primene etičkog kodeksa, uključujući svu potrebnu internu i eksternu komunikaciju, promociju i odgovarajući nadzor nad ponašanjem u skladu sa njegovim odredbama. Sadržaj takođe treba da bude predmet posebnog programa edukacije o jačanju integriteta policijskih službenika koji bi srpska Policija trebalo da implementira u budućnosti.

Stoga bi stručni tim predložio srpskoj Policiji da razmotri mogućnost pripreme novog sadržaja kodeksa u bliskoj saradnji sa Sindikatom policije i, ako postoji šansa, da izda kodeks kao posebnu publikaciju i dostavi ga svakom pojedinačnom zaposlenom u Policiji.

Konačno, radi moguće realizacije navedenih preporuka, bilo bi veoma korisno realizovati nameru srpske Policije da uspostavi posebnu grupu za obnavljanje ili ponovnu razradu postojećeg etičkog kodeksa – ovu ideju je predstavio načelnik Sektora unutrašnje kontrole Ministarstva unutrašnjih poslova, na sastanku navedenom u uvodnom delu ovog dokumenta. Važno je napomenuti da je slovenačka Policija promenila etički kodeks na isti način 2008. godine. Članovi takve grupe treba da imaju odličan lični i profesionalni ugled među svojim

kolegama i trebalo bi da predstavljaju sve najviše hijerarhijske nivoe i osnovne unutrašnje organizacione jedinice Policije i Ministarstva unutrašnjih poslova. Samo grupa sa takvim strukturom, ovlašćena za donošenje konačne odluke, može razmotriti date sugestije i primere dobre prakse i odlučiti o najboljem i najprikladnijem rešenju za srpsku Policiju.

6. Reference

- Brauer, J. (2007). Business Ethics: Scandals and Standards. *Business and Economics, Phi Kappa Phi Forum*, 87 (1), str. 28-33. (sr. Poslovna etika: Skandali i standardi)
- Kodeks prakse o principima i standardima profesionalnog ponašanja u radu policije Engleske i Velsa.* (2014). Policijski koledž, GB.
- Zajednički kurikulum o etici i integritetu u policiji.* (2012.) Evropska policijska akademija – CEPOL.
- Coughlan, R. (2001). An analysis of professional codes of ethics in the hospitality industry. *Hospitality management*, 20, 147-162. (sr. Analiza profesionalnih etičkih kodeksa u ugostiteljstvu)
- Hrvatski kodeks policijske etike.* (2012). Zagreb, Hrvatska.
- Priručnik za samoprocenu policijske službe radi sprečavanja korupcije i poboljšanja integriteta* (2014). Savet Evropske Unije, N. 11449/14, Brisel.
- Priručnik o policijskoj etici.* (2014). Misija OEBS-a u Srbiji, Beograd.
- Zakon o policiji Republike Srbije,* Beograd, Službeni glasnik RS, br. 101/2005, 63/2009, i 92/2011.
- Pater, A., Van Gils, A. (2003). Stimulating Ethical Decision – making in a Business Context: Effects of Ethical and Professional Codes. *European Management Journal*, 21 (6), str. 762-772. (sr. Stimulisanje etičkih odluka u kontekstu poslovanja: efekti etičkih i profesionalnih kodeksa)
- Izveštaj o analizi rizika korupcije u policiji – Jačanje kapaciteta policije i pravosuđa u borbi protiv korupcije u Srbiji – PACS.* (2014). Savet Evrope, Beograd.

Shachaf, P. (2005). A global perspective on library association codes of ethics. *Library & Information Science Research*, 27, str. 513-533. (sr. Globalna perspektiva o etičkim kodeksima udruženja biblioteka)

Srpski kodeks policijske etike. (2006). Beograd, Službeni glasnik RS, br. 92/2006.

Singh, J., Carasco, E., Svensson, G., Wood, G., Callaghan, M. (2005). A comparative study of the contents of corporate codes of ethics in Australia, Canada and Sweden. *Journal of World Business*, 40, str. 91-109. (sr. Uporedna studija sadržaja etičkih kodeksa kompanija u Australiji, Kanadi, i Švedskoj)

Slovenački kodeks policijske etike. (2008). Ljubljana, Slovenija.

Šumi, R. (2008). Draft of New Code of Police Ethics. *Safety*, LVI (3): 35-36. (sr. Nacrt novog kodeksa policijske etike)

Evropski kodeks policijske etike, preporuka (2001) 10. Komitet ministara Saveta Evrope.

Uputstvo za očuvanje policijskog integriteta. (2012). Ženevski centar za demokratsku kontrolu oružanih snaga (DCAF).

7. Prilog

1. Kodeks prakse o principima i standardima profesionalnog ponašanja u radu policije Engleske i Velsa.
2. Slovenački kodeks policijske etike.
3. Hrvatski kodeks policijske etike.